

AGUSTIN KARDABERAZ (1703-1770)

Nortasun aundiko ernaniarra dogu au. Batez be bere berba oneik dira kontuan artu diranak: "Euskerak burua jazotzea Jainkoak nai du".

Orregaitik izan zan Gasteiz'ko Seminarioan, guda-aurrean sortu eben bazkun baten zaindari. Oraintsuago talde orrek jarraitu eban Tolosa'n eta ortik sortu zan Euskerazaintza Erri-Akademia.

Josulaguna eta gorengo mistikua, sermolari bikaiña eta idazle aberatsa izan zan.

Larramendi'k erderaz egin ebana, onek euskeraz egin eban eta aldelari edo apolojisten artekoa dogu.

Jesus'en Biotzari eutson oneraspen aundia eta beronek egin eban Bilbao'ko San Anton'en gai oneri buruz erdi-ugarte onetan egin zan lenengo itzaldia (1733).

Loiola'n bizi izan zan bizitza osoan eta errietan Gipuzkoa osoan egin eban misiolari-lana, baiña III Karlos Erregeak josulagunak erbesteratu ebazenean (1770) Bolonia'ra joan bear izan eban eta il be antxe il zan.

15 liburu idatzi ebazan euskeraz, esaterako "Kristiñauen bizitza" (1744) eta "Euskeraren barri onak" (1761). Azkenengo au da garrantzitsuena eta euskeraz idazteko arauak dira. Emen dator esan dogun esaldi ospetsua.

Eritxiak: P.Lafitte'k auxe diño: "Hil zen saindu bat bezala, goxo goxoa eta geroztik Dohatsuen lerroan ezarri du Eliza Ama Sainduak

Manuel Lekuona'k beste au: "Gauza bat aitortu bear degu, Aita Kardaberaz'en liburuai etzaiela orain arte, gure artean, bear bezelako ixtimaxiorik ekarri, erabilten duen lexikoan erdal-itx askotxo ditualako nunbait. Baiña egia esan, ori gorabera, Aita ernaniarraren prosa oparoari mami bioztun eta ixuri ederra aitortu bearra daukagu: mami bioztun eta ixuri leun."

Ona emen irakurleak aztertu dagizan idatz-zati bi:

1) "Gure baserrietan jende prestuak dirauten artean, euskerak iraungo du. Esan oi dena: oiei lepoa ebagi eta bizia kendu gabe, euskera ezin utzi edo kendu daiteke"

2) "Noiz eta nondik edo nola gure euskera onontz etorri zan, nork daki? zerutik, edo Jaungoikoagandik, gizoinen asmazio gabe, orien gaiñeko gauza bezala etorri zala, euskerak berak bere era eder eta armonia pare gabea, ondo seguru esaten edo adierazten du. Beste izkunde edo lengoajeak, nork daki nastu eta batera ta bestera nola ibilli diran: Euskera, Jainkoak naita, mendiarte oietan beti nasgabe, beti garbi, beti seguru beregan gorde izandu da..."

PEDRO ANTONIO AÑIBARRO (1748-1830)

Arratiarra dogu Añibarro, Areatza-Billaro'n jaioa.

Bilbao'n artu eba San Frantzisko'ren jantzia eta eleiz-ikasketak amaitu ebazanean, ainbat lekaidetxetan izan zan nagusi, baiña 1790n. urtean Zarautz'era joan zan, Misiolari Ikastetxera, eta antxe bizi izan zan 40 urtean.

1794n. urtean eta geroago, Frantzia ta España'ren arteko burrukak zirala- ta gorriak ikusi bear izan ebazan.

Zarautz'en egon zan aldian lan eder asko idatzi ebazan bere lumea bizkor eta trebe erabilliaz, euskeraz naiz erderaz, erriz-erri misiolari-lana egin eban; zazpi liburu idatzi ebazan euskeraz eta erderaz eta idatzien artean ezagunena "Gramatika Baskongada" da, ona, batez be aditza aztertzen dau, naiz Bizkai'koa naiz Gipuzkoa'koa naiz naparrerazkoa.

Ona emen idatz-zatitxu bat:

"Sinistu eidazue, neure maiteak, Jesusegan, eze irekaste au gorde ezik, il-otzituak urtengo dabela zuen berotasunik

ixetuenak. Zer bada? Jausi zan Salomon, jausi zan Dabib, jausi zan Sanson, jausi zan San Pedro pelligruzko okasiñoan ifinirik; bada gu argalok zelan jausi ta laprast egingo ez dogu bekatuan gatx-bide ta ondamendi deungetatik alde egin ezik?

Alperrik negar egingo dozue; utsak izango dira oraziño ta libru santuen irakurtzak; igartuak urtengo dabe zuen egitekori onenak, ta eztira prestu zuen propositurik sendoenak, okasiño bekatutsuetatik urrinduten etzareen artean; lagun txarretatik iges egiten eztozuen bitartean"

Ainbat urte dirala parroko garizuma-berbaldietan entzuten genduzan itzaldiak dakarskuez gogora olako idatz-zatiak. Eta euskera-arloan irakurri doguz idazle obeak.

OLAZAR'tar Martin'ek